СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 215. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 15. вересня, 1924. VOL. XXXII. No. 215. Jersey City, N. J., Monday, September 15, 1924. THREE CENTS

Америка уладжує велику пробну мобілізацію.

ВАШИНГТОН, 12. вересня. Департамент війни дістав з усіх закутин Злучених Держав звідомлення про церемонії „дня оборони". Зі звідомлень видно, що в демонстрації взяло участь коло 17 міліонів душ.

„День оборони" складався з походів, пробних маневрів, святочних вечерів, тощо. Генерал Першінг, що нині вступає зі свого становища в американській армії, виголосив до народа при помочи радія святочну промову про вагу оружної сили.

КЛЕН НЕ ДОПУСКАЄ ДО ПРОБНОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ.

ПИТСБУРГ, Па., 12. вересня. — Заряд Ку-Клакс-Клена на передмістю Вилкинсбергу зажадав від міста дозволу взяти участь у поході пробної мобілізації в кленських каптурах, а коли йому на се дозволу не дали, Клен загрозив, що він до походу не допустить. Довідавшися про се з газет, мешканці міста не схотіли виходити на похід.

ВИБОРЧІ АГІТАЦІЇ.

ШИКАҐО, 12. вересня. — Віліем Батлер, голова републиканського партійного комітету, видав публичну критику недавної промови Ла Фолета. Батлер критикує головно становище Ла Фолета щодо монопольних спілок та щодо робітничої заплати. На логляд Батлера, робітникам ведеться нині дуже добре й їм не треба ніякої поправи.

Федерація Праці стейту Огайо заявилася за кандидатурою сенатора Ла Фолета. Демократичні часописи в стейті Монтана заявляються теж за Ла Фолетом.

ПРОЦЕС ЗА ПАЧКОВАННЄ ІМІГРАНТІВ.

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Перед федеральним судом в сьому місті ведеться розправа проти двох італійських рибаків з Шипсгед Бею, обжалованих за пачкованнє іміґрантів до Злучених Держав.

Оба обжаловані зізнавали перед судом у своїй обороні, заявляючи під присягою, що іміґранти напали на їх лодки та з револьверами в руках примусили їх доставити до американського берега.

ПОДОРОЖ ВОЗДУХОМ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ.

ВАШИНГТОН, 12. вересня. — Федеральний уряд погоди предложив летунам, що летіти довкола світа, звіт зі стану погоди на їх дальшій дорозі. Погода там так непевна, що летуни рішили задержатися з дальшою подорожею.

ДОМАГАЮТЬСЯ УНІФОРМІВ ДЛЯ ПРОГИБІЦІЙНИХ АГЕНТІВ.

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Конґресмен Емануел Селер заявив, що він внесе в конґресі проект закона, щоби прогибіційні агенти носили уніформи.

Сього домагаються його виборці, які часто падали жертвою обманців і розбишак, що представляли себе за прогибіційних агентів.

ПЛЯН ЗВОРОТУ ФРАНЦУСЬКОЇ ВОЄННОЇ ПОЗИЧКИ.

ВАШИНГТОН, 12. вересня. — Американський фінансіст Ґерді виробив для комісії всесвітнього довгу при Лізі Народів плян, після котрого Франція малаби сплачувати свої довги Злученим Державам.

Довг сей виносить коло півчверта міліярда долярів. Сплачувати Франція малаб його через 67 літ, почináючи від 5 літ від тепер.

РАДІО НА МІСЦЕ ТЕЛЕФОНУ.

ТОРОНТО, 12. вересня. — Канадійські газети, котрих телефонічні оператори вийшли на страйк, дістають свої вістки через радіо. Газети почали також подавати вістки своїм читачам за посередництвом радія.

ПИМАЛИ ПО ДВОХ РОКАХ.

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Нюйорська поліція арештувала нині Петрика Ділі, 28-літного мущину, що два роки тому втік був зі стейтової вязниці в Осининґу, де він відбував тоді довголітну кару вязниці за рабунки. Ділі втік був з вязниці в одежі акторки, в яку він був перебраний, щоби грати ролю жінки в представленню, яке давав аматорський театральний кружок вязників.

МІЛІОНЕРИ-ВБИЙНИКИ ПОЧАЛИ ДОСМЕРТНУ КАРУ.

ДЖОЛІЄ, Илиной, 12. вересня. — Натан Ліопольд та Ричард Ловб, молоді міліонери-вбийники 13-літного Френкса, почали в стейтовій вязниці в сім місті відсиджувати свою досмертну кару.

По дорозі до вязниці перевернувся був „трок", на котрім вони їхали, але оба вязники вийшли з випадку без ушкодження.

Оборонець їх, відомий шикаґовський адвокат Дарові, подав до газет заяву, що оба його кліенти будуть за пять-шість літ зовсім божевільні, і тоді весь світ зрозуміє, чому він їх боронив.

ЖДАЛА 41 ЛІТ НА МУЖА.

НЮ БЕДФОРД, Месечузетс, 12. вересня. — До місцевого суду вплинув позов о розвід, внесений панею Чарлотою Рудот, котра каже в ньому, що її муж взяв з нею шлюб в 1883 році, виїхав в три дні по шлюбі на корабль, що їхав ловити китів, і від того часу пропав без вісти. Вона ждала 41 літ на його поворот, але тепер вносить позов о розвід.

ВИКОНАЛИ КАРУ СМЕРТИ.

Ґвілінґ, В. Ва, 12. вересня. — В місцевій стейтовій вязниці повішено нині 23-літного Тайни Меккоя, засудженого на смерть за вбиття своєї жінки, тещі й шваґра.

НЕ ВІРИТЬ У НЮЙОРСЬКИЙ ЗЕМЛЕТРУС.

Ню Йорк, 12. вересня. — Др. Честер Рідс, куратор Американського Музею Природних наук в сьому місті, заявляє в Булетині товариства сього музею, що спекуляції вчених про можливість поважного трясення землі в Ню Йорку після його думки не заслугують на увагу, бо Ню Йорк стоїть на твердій скалі завгрубшки 60 миль.

ЛІҐА НАРОДІВ МАЄ ЗАНЯТИСЯ СХІДНИМИ КОРДОНАМИ ПОЛЬЩІ.

„Громадський голос" з 2-го серпня повідомляє: В часі буджетової дискусії в польськім сенаті, сенатор Кшижановскі заявив, що не можна балакати про стабілізацію відносин в Польщі, коли рішення ради Амбасадорів з 14 III. 1923 щодо східних кордонів Польщі має станути на дневному порядку сесії Ліґи Народів у вересні Польським часописам заборонено про се писати.

ЧОГО ХОЧУТЬ „ІНЛСУДЧИКИ".

На засіданню головної управи союза польських леґіоністів в Люблині, ухвалено між іншими резолюцію з домаганням поклакання Пілсудського до державної служби.

ЧЕРЕЗ ПОЛЬСЬКУ ПАРАДУ.

Дня 14. серпня с. р. при пробному стрілянню перед парадою „Жолнежа польского" в Ярославі, наступив в наслідок зіпсуття гармати вибух, від якого поручник Амброжак впав трупом на місці а пор. Маховскі та капраль Зайонц і один рядовик віднесли тяжкі рани.

ЩЕ ОДНА БОМБА, ЯКА НЕ ВИБУХЛА.

Варшавські поліційні власти найшли оноді в городі біля міської електрівні бомбу, яка, на випадок експльозії, могла знищити електрівню.

СМЕРТЬ ЗА ФІРУ СІНА.

Братів Миколу і Михайла Ільковиx, в селі Соколи к. Мостиск поріжнила нивка, яку обом записав умираючий батько. Коли цього літа скосив батьківську нивку Михайло, Микола так розлютився, що двома ударами граблів позбавив брата життя. Миколу арештовано.

НЕВДАЛА ПОДОРОЖ ДО ІНДІЇ.

Недавно пропало з дому двох молодих Бельґійців — 12-літний Раймунд Барніє і 14-літний Лев Боке з Рубе. З нотаток в підручнику географії першого з них виявилось, що оба хлопці, задумали відбути подорож до... Індії. Родичі „подорожників" почали пошукування. По якімсь часі заступкано обох хлопців на південній границі Тиролю. Виявилось, що протягом кільканайцяти днів пройшли вони Бельгію, Голяндію і Німеччину, при чому жаден з них не володів німецькою мовою.

УКРАЇНСЬКІ ПОРТРЕТИ В ПАЛАТІ ПОЛЬСЬКОГО ГРАФА.

У багатім і роскішнім замку Потоцьких у Ланцуті, є 4 стіни ґарні портрети давніх Українців з підписами в церковнословянській мові: 2 князів Острожських, 1 Вишневецького і 1 воєводи Троцького. Цікаве, що польський граф помістив ці портрети в напів темній частині коридору, який у цілости призначено оказам і трофеям з полювання на всяких наших і заморських диких звірів (гіпопотамів, носорожців і н.)

СОЛОМЯНИЙ ГОДИННИК.

На монахійському ярмарку мистецького промислу виставлено стоячий годинник, зладжений „від стіп до голови" зі соломи, без дрібки металю і пружини, а мимо того не уступає він своєю преціозністю звичайним годинникам. Годинник високий на 170 цм. уявляє собою модель церкви, теж зі соломи. Годинник, по запевненням часописів ходить уже кілька літ, протягом яких ні разу не потребував направи.

„ЯК ТЕБЕ БАЧУ, ТАК ТЕБЕ ЦІНЮ".

„Король чаю" Сер Тома Липтон оповідаючи про початки своєї каріери, згадує одного зі своїх перших „співробітників", яким був обшарпаний хлопець до посилок. Не могучи дивитись на обшарпаного хлопчиська, Липтон дав йому двайцять марок на нове убрання. З того моменту хлопця не стало. Купив собі нове убрання і найшов собі кращу посаду...

БОРОТЬБА З ПЕЧАТКАМИ.

Польські газети підіймають крик з приводу того, що урльоповані жовніри польської армії привозять на польських документах українські печатки в доказ їх побуту в означеній громаді. Газети накликують до боротьби з тим „лихом".

ЗНОВА НЕВДАЧНЕ БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПОВСТАННЄ.

Лізбона, Португалія, 12. вересня. — Португальські комуністи пробували зробити нині комуністичну революцію.

О годині 2. в ночи вони дали знак викидаючи в гору 7 ракет, і на сей знак комуністи кинулися на касарні, міністерства й митовий уряд. Однак, вірні републиканському урядові військові сейчас оточчли сі будівлі та примусили комуністів здатися. Комуністи зложили оружа без опору. Коло 5. години рано порядок був приверненний. Комуністів було 700.

СТРАШНА БУРЯ В ЯПАНІ.

Токіо, Япан, 12. вересня. — Серед страшного тайфуну, що навістив полудневу часть Япану, згинуло що найменче 20 людий. Всі вони згинули під румовищами домів, завалених вітрюгою. Буря заскочила багато рибаків на морю, і з них багато не вспіло добитися до берега.

ЩЕ ОДНО НЕЩАСТЯ В ЯПАНІ.

Токіо, 12. вересня. — В порті міста Йокосука наїхала вартова лодка военного корабля Наґато на переповнений людьми баркас. Обі лодки потонули при чому втопилося 49 людий.

Коло міста Шімоносекі під Токіом вискочив зі шин особовий поїзд, наслідком чого на місци погибло 9 людий, а 20 других віднесло поважні тілесні ушкодження.

ШЛЯХОМ ІТАЛ. ФАШИСТІВ.

Недалеко місцевости Вернау в Естонії, найдено трупа посла до естонського парляменту Нальсона, убитого комуністами за те, що він увійшов до парляменту, як комуніст, змінив переконання і вступив до соціялістів. Це не перший випадок, де естонські комуністи вбивають своїх відступників.

Німеччина буде домагатися від Аліянтів відкликання про відвічальність за війну.

БЕРЛІН, 12. вересня. — Стоячі близько уряду газети подають, що німецький уряд справді зажадає від аліянтів відкликання тих уступів версайського договору, які складають всю вину за викликання війни на Німеччину.

Німецький кабінет уже мав взяти сю справу під увагу.

ЛІҐА ПРИЙМАЄ ДО ВІДОМА АНГЛІЙСЬКІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ.

ЖЕНЕВА, 12. вересня. — Субкомітет Ліґи Народів, що виробляє плян розоруження, приняв до відома англійські застереження щодо вживання Англією фльоти для заведення мира й ладу. Прихильники повного розоруження заявляють, що сі застереження роблять перший поважний вилом у пляні загального розоруження.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ ЗАТЯГНУТИ ПОЗИЧКУ В АМЕРИЦІ.

ПАРИЖ, 12. вересня. — Французький уряд задумує затягнути від американських банкирів позичку в сумі 200 міліонів долярів.

Як подають газети, французький уряд уже зарядив переговори з американською банкирською фірмою Морґана.

ЗА ДАРУНОК ПРЕМІЄРОВИ МЕКДОНАЛДОВИ.

ЛОНДОН, 12. вересня. Англійські газети дебатують з великим заінтересованнєм справу дарунку одного богатого шкотського фабриканта для англійського премієра Мекдоналда.

В газети дісталася вістка, що фабрикант Александер подарував Мекдоналдови автомобіль. З першу ніхто не звертав на се близчої уваги, поки ворожі йому газети не зробили закиду, що фабрикант зробив сей дарунок на те, щоби дістати від короля шляхотський титул, який роздаванне звичайно залежить від премієра.

Тепер уже й Мекдоналд говорив про се з ґазетярами, виправдуючи свій дарунок. Він каже, що фабрикант хотів йому подарувати автомобіль, а коли Мекдоналд заявив, що він не має гроша на його удержання, приятель згодився зложити в банку певну суму гроша, проценти з котрої мали йти на удержанне автомобіля. Коли не стане авта, гроші мали вернути до фабриканта.

ПОВСТАННЄ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ У ГРУЗІЇ.

ПАРИЖ, 12. вересня. — Московський уряд сильно занепокоєний повстанням у Грузії. Він визначив до боротьби против Грузинів двох кровожадних „чекістів" та збирає для них великі війська. Мимо сього Грузини покладаються на свою военну вправу та надіються на побіду.

З Константинополя приходять вісти, що московські війська винищують зовсім край, який вони добудуть від Грузинів. Вони спалили цілі міста й села та масакрували мешканців масово. Влада большевиків розтягається лишень на міста Баку й Тифліс.

НОВЕ ПОЛІТИЧНЕ ВБИЙСТВО В ІТАЛІЇ.

РИМ, 12. вересня. — В місцевім шпитали помер нині Армандо Касіяні, фашистський посол до італійського парляменту.

Помер він з револьверових ран, які він одержав кілька днів тому від робітника Корві, котрий заявив, що стріляв для помсти за вбиття фашистами посла Матеоті.

РОЯЛІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР У ГРЕЦІЇ.

АТЕНИ, 12. вересня. — Арештовані урядом генерали Тсерулїс та Панайопульос признались, що вони задумували зробити роялістичний замах при помочи одного полку піхоти, стаціонованого в грецькій столиці. До заговору належало лишень 8 офіцирів.

НОВА РЕВОЛЮЦІЯ В МОСКВІ.

МОСКВА, 12. вересня. — На вулицях міста появилися мущини й жінки, зовсім голі, з написами: „Проч зі стидом". Публиці не подобалася нова революція, і товпа напала на революціонерів з такою лютію, що сі ледво спаслися втечею від охорони поліції.

МАСАКРА ЦІЛОГО МІСТА В АРАБІЇ.

ЛОНДОН, 12. вересня. — Арабське племя Баґабітів напала на ворогуюче з ними племя Гашімітів, побило їх та вирізало всіх мешканців гашімітського племени Таїфу.

Мешканці арабського міста Мекки, де находиться гріб магомеданського пророка Магомеда, проголосили „святу війну" проти Баґабітів.

З КИТАЙСЬКОЇ ГОРОЖАНСЬКОЇ ВІЙНИ.

ШАНҐГАЙ, Китай, 12. вересня. — Армія, оборонюча Шанґгай, добула на заході міста кілька позицій від обложників.

Обложені й обложники, однак, не виходять на рішучу битву, бо обі сторони вижидають допомоги з півночи.

ПОШЕСТЬ МЕНІНҐІТІС В ЯПАНІ.

ТОКІО, Япан, 12. вересня. — Епідемія мозкової недуги менінґітіс причинила в Япані до сього часу 2,630 смертий. Всіх случаїв, занотованих урядом, було 4,888. Значиться, недуга дуже люта, бо смертність виносить 52 проценти.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕ МИЛОСТИНЕЮ А ПРАВОМ.

З міста Едмонтону, в далекій канадійській провінції Алберті, приходить сими днями лист до Українського Народного Союза, в сьому автор пише:

„Велике нещасте, яке побило мене у майні, змушує мене удатися до Вас з прозьбою. Дві кістки в мені поламано, а дві одну в другу забило так, що я нездібний зарабляти на кусок хліба для своеї родини. Посилаю Вам свою фотографію. Подивіться, який я маю зелізний пас на плечах. Отсе зелізо то й все, що мені всі доктори могли помогти.

Ось так я змушений нині просити кавалок хліба для своїх дітий у добрих людий, і тому прошу Вас уділити мені запомогу, щоби я не йшов до чужих людий".

Зі залученої фотографії можна припустити, що його слова чиста правда. Та всеж таки Український Народний Союз сьому чоловікови помогти не може. Урядники, що далиб допомогу нечленови, переступилиб статути організації та посередно підривалиб саму організацію. Уряд може в сьому случаю зробити хіба стільки, що може згодитися післати нещасному всякі жертви, які члени організації або читачі органу добровільно на сю ціль спеціяльно пришлють.

Самий факт треба, однак, підчеркнути, бо таких фактів є в нас не один і не два. Най він стане пригадкою тим, що нагадують собі за організацію аж тоді, коли потребують помочи. Най він нагадує всім, що хто хоче, аби організація памятала за нього в потребі, мусить за неї памятати при здоровлю.

КОМУНІЗМ В ЕВРОПІ

Сім і пів року минає від часу, як большевики захопили владу в Росії та стали по світу голосити всесвітну большевицьку революцію. Пережили вони за сей час хвилі великих піднесень, поважних побід, незаперечних здобутків, неспоримих триюмфів. Сі побіди зеднали їм немало прихильників, приятелів, союзників.

Однак були се доспіхи переважно мілітаристичної натури, добуті при помочі давніх царських ґенералів та шовіністично по московськи настроених війск над національними силами молодих народів України, Білої Руси, Грузії, Азербайжану, Вірменії. Як такі вони й приеднали їм за приятелів всіх тих, які захоплюються ґенералами, ґенеральськими побідами, тріюмфальними маршами. Правда, добрі й такі приятелі, лишень що однак біда з ними, що вони холоднуть, як лишень темніе та помрачиться память тріюмфів, біда, що вони перші готові покинути, як побідникови схибиться нога.

На большевицьке нещасте, вони мали богато невдач. Невдач на полі економічнім, просвітнім, культурнім, а передовсім невдача вщасливити московський народ. Сі невдачі скоро холодом обвіяли серця найгорячійших большевицьких приятелів. Большевицька сила почала скапуватися. Знають се найкраще самі таки большевики. Ось англійський соціялістичорган „Джастіс" приносить нині звіт большевиків про стан большевицьких організацій в Европі, який виказує просто застрашаючий занепад.

За чотири послідні роки стан членьства большевицьких організацій представляеться так. В Бельгії було в 1920 році коло тисячки зорганізованих комуністів, нині е всего 529. В Англії в 1920 році було їх 10,000, нині е всего 3,000. У Франції в 1920 році було 130,000, нині е 50,000. В Італії було першого року 70,000, нині е всего 12,000. В Швеції було 112,000, нині е 28,000. В Чехословаччині було 360,000, нині е 130,000. Навіть у Німеччині, де тяжке положенне та крайна ненависть до аліянтів мусіла проявлятися в значній мірі в большевизмі, було в 1920 році 360,000, а нині е 350,000.

Колиб міряти числами організованих комуністів, то мрії московських большевиків про всесвітну революцію не наближаються до здійснення, але що більше переходять в невідому мраку будучности. Що найважнійше, нові події в Европі дадуть їм ще менче нагоди на поширене своїх організацій. Наладжение міра, полагодженне французько-німецького непорозуміння, побіда умиркованих соціялістів у Франції й Англії, а наконець новий голод у селянсько-робітничім царстві большевицьких комісарів певно не нажене нової рибки в комісарські сіти. Через великі діри, що поробилися в большевицьких сітях, повиходять навіть ті, що там надовилися. Правда, деякі ще будуть пертися, що вони не риби, що вони туди попали через вироблені погляди, а не через недогляд або похибку, але се не довго потреває.

За якийсь час вся Европа проздоровиться від большевицької задури. Коли нині европейські держави входять у переговори з большевицьким урядом помимо сього, що вони знають, що большевицькі представники будуть уживати дипльоматичної нетикальности передусім для ширення большевицької пропаґанди, то се е виразним знаком, що так звані капіталістичні уряди Европи вже чуються так відпорними проти большевицької заразн, що вони не бояться навіть переставати з урядом, який не лишень заражений большевизмом, але й вважає своїм першим обовязком сі заразки по всему світу розносити.

Страшний терроризм в Росії не з'упиняєсь.

Соціяльно-демократична орґанізація в Петербурзі розсилае до всеї світової преси ось яку доповідь:

Большевики вибрали собі в послідних часах головно дві верстви суспільні, яко предмет свого террору: Студенство та соціяльно-демократичних робітників.

Так нечуване **„перечищення високих шкіл"** закінчилося виданенням тисячів студентів, котрі в допроцентах походять з найбіднійших слоїв людности, а тепер повні розпуки опинилися поза мурами наукових заведень. Те „перечищенне" носить надзвичайно безсердечний характер. — Тепер вже кождому ясно, що коли большевики покликувалися на „поступ в науці" то це була лише звичайна, неслідна покривка. Головною причиною була політика. З цілого ряду високих шкіл викинено — власне тих, відзначаючихся в науці молодців, котрі большевикам з політичних причин були неподатні.

Викидують взагалі тих студентів, котрі під зглядом культурним вище стоять, а професори самі нарікають, що в семинаріях полишено менше вартних молодців, а спосібнійших викинено.

Дуже характеристичним е, що повикидувано точно всіх тих, котрі напр. відвідували увязнених (бо при відвідинах всіх їх позаписувано), або котрі з увязненими перше разом мешкали. Бували випадки, що виключувано цілком зі шкіл безпартійних студенток, коли лише котрий з уже увязнених студентів залицявся до них! Іменно комуністичні „ячейки" дуже докладно розслідюють і найбільш приватні відносини студентів.

В наслідок того звірського чищення прийшло — як і мож було предвидіти — до многих самовбійств, а то через утоплення повішення і т. ин. Зосібна — один припадок був дуже трагічний, коли такий безвинно з університету видалений студент, сам себе убив, а зараз потім з розпуки убили себе його старі родичі, котрі в нім бачили цілу свою надію своеї старости.

Та й взагалі прийшло до многих трагедій.

Річ зрозуміла, що між студентством повстало через таке поступовання між ними велике роздратованне а се дае знову почин до політичного руху. І тепер так, як за царських часів переводяться масово ревізії, а кождої ночи силу людий арештують а потім запроторюють у віддалені ґубернії.

В наслідок переслідування студентів переходить роздражнення і на инші народні кляси. І так лучився недавно ось, який випадок:

В Петербурзі везено тягаровим автом цілу ґрупу засланих студентів на дворець, для перетранспортовання їх до Москви: було між ними 15 молодців а дві дівчині. Припадково авто зіпсувалося, та здержалося на розі Невского Проспекту а Литейної. Підчас, коли шофер направляв авто, то „злочинці" розпочали виголошувати промови та співати революційні пісні, а то серед обявів загальної симпатії з боку публіки, котрої навіть дуже енерґічний виступ міліціонерів не годен був розігнати.

Послідний акт тої розпучливої боротьби відігрався в тюрмах.

„Боротьба о право", іменно о найзвичайнійше людське право за тюремними мурами мае до діла з рідкою в світі брутальностю. — Минувшої весни, коли всі просьби і подання о признания „прав" а зосібна о перенесення з поміж звичайних хлопців до відділу політичних — були цілком безскуточні, (а прошено і заряд тюрми і „ГПУ" (чеку) і прокураторію) взялися нещасні увязнені до чинної обструкції т. е повибивали вікна та двері в келіях і т. д. — Дня 30 квітня приступило 50 студентів до голодового страйку, підпертою тайною групою инших вязнів, що сиділи за свої соціяльно-демократичні переконання.

По шести до семи дневнім голодовім страйку виборено собі бодай деякі полегші.

Дня 7. мая с. р. дістали соціял-демократи Малевський, Завацький та Хабінзон (в петербуржській тюрмі) приказ готовитися до транспорту в Москву. То їх дуже обурило, бо після приречень з боку вязничої тюрми належало їх було за часу про таке повідомити. Вони були до того ще перемучені недавним голодовим страйком, і тому відмовились їхати.

Їх змушео до того силою, при чім Малевському пустилася кров з горла, так, що геть залляла підлогу. Це викликало обурення всіх політичних вязнів, котрі знову устроїли обструкцію та однодневний протестовий страйк, в котрім взяло участь около 200 люда.

Дуже характеристичним був той спосіб слідства, яке перевів присланий з Москви суддя слідчий Кошевников. Він підносив цілком видумані обвинувачення о уділ в ріжних тайних орґанізаціях (проти декотрих навіть о уділ в пятьох організаціях!) — Впрочім саме переслухання було лише чистою формальностю. Суддя заховувася підчас того надзвичайно по простацьки; верещав, тупав ногами, кляв, кождому тикав тай ще викрикував: „ти драбе, сволоч іт. и." — Особливож зглядом женщин заховувався він обурюючо. Він грозив соловецькими островами (де колись карявся більше як чверть століття послідний кошовий „Січи" — Кальнишевський!) то казав, що там найліпше витискають кров з контрреволюціонерів." (Чи соціялісти е контрреволюціонерами?) Та що там недавно розстрілено шістьох соціялістів.— Многим з вязнів робив він предложенне, щоби вступили, яко шпіцлі до „чека" (гпу) і грозив їм, що в противнім випадку взагалі не дадуть можности дальше студіювати, та що їх взагалі не випустять. По такім „слідстві" видано незвичайно строгі вироки: Засудженно іменно 41 мущин та 15 жінок.

Кошевиков сам випапляв, **що засуд всипав наумисно так строго, щоби нагнати страху тим, котрих не повелось зловити!**

До цеї доповіди петербурських соц.-демократів треба додати, що викидування з високих шкіл зависиме е цілковито від большевицьких комісарів, що самі не мають найменшого поняття о науці. — Питае на примір такий комісар студента:

— Скажіть мені, чому Маркс мав лисину?

„Та я не знаю"—каже бідний студент.

— „Ага! То ви навіть не інтересувались, як Маркс виглядае. Маркс не мав взагалі лисини. — Виключіть!"

Або питае другого:

„Котрі наркоми носять окуляри, котрі пенсне (цвікер), а котрі ні це ні те?"

Бідний кандидат міг очевидно легко помилитись, а тоді вилітав пріч!

Такого бездонно глупого звірства ще світ не бачив!

Еще в році 1922 писав рос. соціял.-революціонер Бекренев:

„І хто би то міг подумати, що тепер по революції буде стара царська тюрма являтись нам прямо якимсь ідеалом, про котрий ми будемо мріяти до котрого ми будемо стреміти, і за котрий ми будемо вести уперту, розпучливу боротьбу?! А так то й е!"

Що до Соловецьких островів, то вони лежать далеко на півночі близько північного арктичного круга, а про каторгу на них е много написано в книжці С. П. Мельгунова п. т. „Червоний Террор". Мусимо зазначити, що на тих островах крім концентраційного табора для соціялістів е ще і тюрма „Кремль", где окрім увязнених за так звані провини господарські — є позамикані священники, всілякі контреволюціонери, та взагалі „політическіе" другої кляси до котрих совітська власть відноситься вже цілком таки безглядно і котрі не можуть числити на ніяку поміч нізвідки. А впрочім вони і не спосібні до орґанізації того масового спротиву. Страшні відносини в „Кремлю" переходять після описів в книжці Мельгунова — всяке понятте. — Їх побивають в страшенний спосіб за кожду найбільшу дурницю, за найменше опущення підчас примусової роботи...

В палки е заосмотрені не лише доглядачі, але й начальники (старости) поодиноких відділів робітничих. — А кари накладають мов за часів старої інквізиції: ставлють голих і звязаних на кусанне комарів („под комаров") або засаджують в таку вузку діру (келію), що навіть лягчи не можна. В зимі знову замикають в башту де все вода замерзае. Жінки там абсолютно здані на ласку і неласку, а управа бере з них данину в „натурі".

Не диво, що серед тих обставин бідні вязні западають на страшні недуги, головно на „сухоти", та на „цингу" (скорбут) е то така слабість, що ясна пухнуть зуби випадають). Що найважнійше то це, що большевики висилають в ті страшні тюрми і табори не таких людий, котрим доказано, якийсь активний виступ проти їх„прижиму" а висилають туди люди „не благонадьожних", жать) а висилають туди взагалі люди „не благонадьожних" підізрілих лише о неприхильність до большевицького террору, та навіть соціялістів, але иншого відтінку!

До чого доводить большевицька тактика доказує найліпше ось яка вістка в найновійших московських „Ізвестіях": „В Саратові прийшло до великої сутички поміж безробітними а поліцією.

Безробітні потягли цілою масою перед дім ґуберніяльного совета домагалися піднесення пайки на поживу. Поліція дала сальву на них та забила 8 робітників а 9-ьох тяжко ранила. — Яко протест проти застрілення безборонних робітників приступило ціле робітництво саракiвське до ґенерального страйку.

Як бачимо, то гарно поступае собі„ правітельство рабочих і крестян".

Подав **Кл-О Г.**

НІМЕЦЬКИЙ ГОЛОС ПРО НОВІ ПОЛЬСЬКІ ЗАКОНИ ДЛЯ „НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНЬШОСТИЙ".

Берлінський щоденник „Берлінер Бирзен Курієр", поширений найбільше в німецьких фінансовихл коах, помістив дня 8. серпня ц. р. статтю п. з. „Новий закон про національні меншости в Польщі". Стаття починається такою характеристикою теперішної польської держави: „Нова польська держава дістала по Австрії в ще більшій мірі, ніж всі инші т. зв. „наслідні" держави, її основну характеристичну рису: ц. е. типова держава національностей, хоч переважна частина польських партій, а навіть цілий польський нарід не хоче признати цього за правду. Від початків існування нової польської держави польські політики держалися того брехливого погляду, що Польща е одноцільною національною державою, і не змінили свого становища навіть після рижського мира, який збільшив без міри чужі території Польщі. Навпаки, аж до останніх часів підносили польські політики, недавно сам президент Польщі Войцеховскі, свої жалі, що треба „визволяти" ще далі польські землі. На ділі етноґрафічно не польські землі, що належать тепер до Польщі, е щодо свого простору більші від чисто польських земель, а відношення польського населення до непольського виносить по урядовим даним 2:1, а в дійсности 4:3. Правда, польська конскрипція і польська виборча ґеометрія потрафили це відношення сфалшувати і в статистиці і в соймі та сенаті. Все ж таки в польських законодатних органах е майже одна третина непольських послів."

Автор переходить далі історію творення теперішної Польщі шляхом насильної окупації при помочи військ Галлера, Желіґовского то організованого самою Польщею повстання в німецькім Горішнім Шлеску. Над всіми цими насильствами молодої Польщі простягав свою опікунчу руку французький уряд Пуанкаре, якому Польща має в першій мірі завдячити свої теперішні кордони. Опір Українців і инших народів проти польської окупації Польща старалася наперед знищити збройною силою. Але з баґнетами можна все робити, тільки не можна на них сидіти. Правдивість цеї старої приповідки показалася у Східній Галичині, в литовських і білоруських землях Польщі". Через те польська держава мусіла нарешті зайнятися справою своїх національних меншостей. Коли у Франції впав уряд протектора Польщі Пуанкаре і до влади прийшли ліві партії, коли далі в Анґлії прийшов до керми уряд Мекданелда, а в самій Польщі прийшла економічна криза і небезпечні заворушення на „східних кресах", польський уряд виступив з проектом законів про права національних меншостей, які мали заспокоїти потреби непольських народів.

Тут переходить автор статті до критики нових польських законів, та говорить про той однодушний протест, з якими ці закони стрінулися в польськім соймі з боку представників національних меншостей. Польський президент міністрів Ґрабскі заповів вправді, що за цими законами мають піти дальші. „Чи ці заяви щиро подумані і чи вони будуть коли здійснені, це не залежить від Польщі. На підставі дотеперішного досвіду треба сказати, що сам розум польської політики не дає достаточної забезпеки, що в польській державі переможе справедливість". Тому велике значіння для дальшого розвитку подій в Польщі буде мати загальне політичне і економічне становище в Европі. Успокоення Европи і перемога демократії буде мати теж вплив на дальшу долю національних меншостей під Польщею.

СТАТИСТИКА РОСІЙСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ.

В сукцісийних державах, як прим. Польща, Литва, Латвія, Естонія, Румунія і Фінляндія багато російських еміґрантів оптувало для цих держав і повстали їх горожанами. Берлінська російська ґазета „Дні" подае приблизний перегляд сьогодняшного стану еміґрації на основі советської й еміґрантської (російської) преси: В Німеччині живе російських еміґрантів приблизно 350.000, у Франції 200.000, у Польщі 50.000, в Юґославії 45.000, у Чехословаччині 40.000, у Болгарії 35.000, у Румунії 30.000, в Туреччині 20.000. Крім цього в Бельгії, Італії, Данії е їх приблизно по 1—2 тисячі. Взагалі е в цілій Европі около 900.000. Ще тому чотири роки було еміґрантів у самій Польщі 300—400 тисяч. Одна їх часть оптувала для Польщі, друга вернулася на батьківщину, а инші знову переселилися до инших країв, так що їх у Польщі осталo лише 50.000. Про репатріяцію еміґрантів нема точних даних. Російські еміґранти розсипані й по инших частях світа. Лише протягом одного 1923. р. відіхало їх із Царгорода до Америки около 30.000. У північно-американські держави, де Росіян у 1917. році було приблизно около 1 міліон, прибуло останніми роками около 100.000. В Азії живе їх найбільше в Китаї й Японії. В Китаю ще давнійше було їх около 300.000, а цього року їх е лише 50—60 тисяч. Із Японії нема даних. В Африці е російські кольонії в Єгипті і в французьких кольоніях. Росіяни живуть у Австралії і на Філіпінах, коротко всюди. Число їх поза границями Европи виносить найбільше 300.000, так що поза С. Р. С. Р. е еміґрантів округло около 1,200.000.

ЗАКОН ПРОТИ ФАБРИЧНОГО ДИМУ.

Вже довший час іде в Празі боротьба проти псуття праського воздуха фабричним димом. Чесько-словацьке міністерство для публичних робіт знову звернуло увагу праським промисловим колам, щоби свої підприемства уладили бездимно. А що більшсіть фабрикантів іґнорувала цей розпорядок, розпорядив міністер публичних робіт, щоби на осіннім засіданні парлямент опрацював проект закона, котрий оконечно заборонював би надмірну продукцію диму.

ПОХІД ПОЛЬЩІ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

Сучасний протиукраїнський режим не оминув і галицько-української кооперації. Розбита і ослаблена війною і її наслідками знайшлася вона серед змінених державно-політичних відносин у дуже невідрадному положенні. Хоч далека від політики, мусіла на собі відчути тяжку руку, кермовану виключно політичними інтересами і поборювати на кождому кроці такі труднощі, які невідомі кооператорам инших країн, яких навіть не зазнали польські кооператори Познанщини і Західної Прусії в довоєнній добі.

Галицько-українська кооперація концентрувалася досі в рамцях Краевого Союза Ревізійного, що ще і нині являється фактично головним її організаційним осередком. До часів війни (1914) обєднав цей Союз 557 кооператив, а це 339 кредитових, 42 споживчих, 40 молочарських, 37 для збуту худоби, 5 господарсько-торговельних і 74 продукційних та инших з загальним числом около 180.000 членів.

Як сказано вище, війна і її наслідки нашу кооперацію дуже ослабили, але вповні її таки не знищили. Реорганізаційну і організаційну роботу розпочато негайно, як тільки це було можливо, частинно вже в другій половині 1919 р., а головно від осени 1920 р. Та тут натхнула вона на небувалі перепони з боку сучасної влади. Ті всі перепони, ставлені польським урядом, виказано у цифрах і примірах в окремій брошурі про галицько-українську кооперацію, яку її делегат предложив у серпні 1921 р. десятому міжнародньому кооперативному конгресові в Базилеї. Конгрес поставився тоді зі співчуттям до тяжкої долі нашої кооперації, ухвалив протест проти відомого нам поведення польської влади відносно українських кооператив та висказав бажання щоби нашій кооперації дано можливість свобідного розвитку.

Цієї свободи не осягнула наша кооперація і досі. Польська влада, якій висвітлення її поведінки відносно української кооперації на міжнародньому конгресі було дуже неприємне, хоча і зарядила щось для провірки (Судова Вишня і Дрогобич) та на цьому і скінчилося. Засадничо не бачимо і до нині зміни в поведінці польської влади в українських кооперативних справах. Труси в домівках кооператорів — навіть у самому Кр. Рев. Союзові у Львові 28. X. 1922 — арешти кооперативних організаторів щоби спинити їх виїзди на село і т. д. загальмували знову розвій кооперативної організації. Не спинилася однак „сусідська „добросердечність". Карною експедицією знищено майно кооперативи в Дорошеві пов. Жовква, викинено на вулицю при помочі поліції крам кооперативи в Сороках, пов. Львів, замкнено поліцією домівку кооперативи в Дулібах пов. Бібрка і т. д. Велику домівку „Повітового Товариства Кредитового" в Тернополі займає в цілости досі польське військо і не хоче уступити, а сам кооператив змушений міститися кутом у приватній хаті одного з його директорів, домівку „Укр. Нар. Дому" в Усті Епископському пов. Бучач займає до нині польська поліція і мимо протесту не хоче її опустити, платячи за цілий 1923 р. чинш рівновартости пів сантіма.

Все те факти, що ілюструють якнайліпше інтенції наших сусідів. Не конець на сьому. Польська поліція всюди вітрить протидержавну акцію. В кількох місцевостях на провінції заказано відбуття кооперативного курсу, а навіть у Львові вже в біжучому році розганяе львівська поліція учасників кооперативного курсу, уладженого у Львові Кр. Союзом ревіз., розвязує курс, а відбуття курсу робить залежним від цього, щоби на кожному викладі був присутний представник польської державної поліції.

Що більше. Польська політична адміністрація разом з поліцією жадають в суперечности з польському кооперативному законові, щоби про кожні загальні збори кооперативи повідомлювано старосвство (закон зовсім цього не вимагае) і потягае до відповідальности управу кооперативи, коли не поступить по бажанні старосвства чи поліції.

Очевидно про допомогу уряду, яку мають польські кооперативи, нащим і не думати. Ми здані у нашій кооперації виключно на власні сили, яких не можна було організувати на полі гуртування ощадностей з причини безнастанного до недавна упадку польської марковой валюти. Польська кооперація мала і мае великанські низькопроцентові кредити, що їх приділює її уряд безпосередно, або великі фінансові державні інституції. Як обильно користають польські кооперативи з публичного джерела кредитового, доказом хочби один 1923 р., коли вони одержали низько процентових кредитів на суму два біліони шістьсотпять міліардів триставісімнайцять міліонів польських марок. В додатку мають вони чинну, часто безплатну поміч з боку уряду у самій організації нових кооперативів.

Польська влада не допускае також до обєднання всеї української кооперації в межах Польщі, як не допустила до обєднання нашої шкільної акції в УПТ., або освітньої в рядах львівської „Просвіти". Кр. Союз Ревіз. у Львові на зборах 29. лютого 1924 р. рішив змінити свій статут в тому напрямі, що поширює свою діяльність на цілу територію Польщі. На внесену прозьбу львівське воеводство рішенням з дня 14. травня 1924 р. відповіло, що не приймае до відома предложеної зміни статута, бо добачується політичної тенденції в проектованому поширенні діяльности Союза, котрий не є політичним товариством, отже не може займатися політичними справами. Цієї самої „політичної" тенденції добачується суд окружний в Луцьку на Волині, відмовляючи, реєстрації всім кооперативам, що назвалися „Єдність", вважаючи, що не належить допускати до єдности українського населення, бо цю єдність можна толкувати яко небезпечну для польської держави. Невільно навіть в кооперативних органах уживати географічної назви „західно-українські землі", бо за це сконфісковано ч. 6. з 1923 р., ч. 12. з 1924 „Господ. Коопер. Часопису" у Львові.

Ніякіжалоби до начального органу кооперації в Польщі — до кооперативної ради при міністерстві скарбу в Варшаві на протизаконне поведення органів польської адміністрації і польської поліції — чи судів відносно українських кооперативів, не помагають нічого. Варшава на жалоби навіть не відповідає. Не вадить тут згадати, що президент польської держави Стан. Войцеховскі вийшов з кооператорів і він певно не бачив таких чудасій в поведінці російського уряду відносно польської кооперації.

Ті всі виїмкові неприхильні відносини, так з боку уряду — як і загально господарські (девалюація), не убили нашої кооперації. Противно, слідно її зріст. Доказом цифри. З днем 31. грудня 1923. Кр. Союз Рев. у Львові обіймав вже — у самій очевидно Галичині — 834 українських кооперативів, а того кредитових 190, молочарських 28, торговельно-споживчих 454, инших 162, в чім 12 повітових союзів разом з 231, 758 членами у згаданих всіх 834 кооперативах. Нині це число істнуючих кооператив доходить до 1300, а число повітових союзів кооперативних виносить вже 17, а окремо три на Волині.

Однак всього ще замало. Кооперативна пропаганда і організація мусить значно у нас збільшитися, в чому зі свого боку будемо радо спомагати цю акцію на сторінках нашого денника. Заповіджена повна відновна діяльности тов. „Сільський Господар" і недавне оснування „Центросоюза" у Львові яко союза кооперативних союзів на спілку з істнуючими вже центральними установами дае нам тверду надію, що кооперативна організація піде у нас ще скоршим ходом вперед, як ішла досі. Треба тільки, щоби наше громадянство поперло якнайактивнійше наші кооперативні стремління.

Поставлення нашої кооперації на індексі не може вічно тревати. В нашій силі власною організаційною працею цей індекс перечеркнути і навіть серед теперішних з кожного боку для нас дуже некорисних відносин, створити трівку основу для дальшого нашого національного розвою.

Др. Степан Баран.
(„Діло".)

АРЕШТОВАННЯ В ГАЛИЧИНІ

Дня 7-го серпня арештовано й відставлено до арештів в Рудках студента Григорія Голіяна. Причиною арештовання донос, що явився наслідком інтриг на грунті місцевої кооперативи „Народній Дім".

ЯПОНЦІ ПРОТИ ПОЦІЛУЯ.

Французька влада післала на японську виставу малюнків і різб у Токіо — відлив славної Роденової різби „Поцілуй" (Le baiser). Японці зложили різбу в одній з найлічших саль, але під охороною паравента. Французький посол висловив зачудування шефові токійської поліції. На це шеф відповів: „Цілунок то недобра навичка, яку не бажаємо ввести ані запізнавати з нею наш нарід". Японці, які є в гострому конфлікті з Америкою, щодо цього згоджуються з Американцями. Американці видали війну цілункови, як такому, що поширює мікроби.

КИТАЙСЬКА РЕКЛЯМА.

Одна з пекінських газет приносить анонс такого змісту: „Пане! Я — Ван Хо. Я можу писати на машині, а мое знання англійської мови на превчуд велике. Мій останнійший покинув мене проти своєї волі. Він помер. Се сталося не з моєї вини. Не думаю також, щоби він сам був у тому винен..."

ДЕМОНСТРАЦІЯ БЕЗРОБІТНИХ В САРАТОВІ.

На тлі безробіття прийшло недавно в Саратові, в Росії до демонстрацій, підчас яких міліція убила і ранила богато безробітних. Демонстранти несли таблиці з закликами до уряду щоби він видав засоби поживи для голодуючих робітників.

ПРОБНА МОБІЛІЗАЦІЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ

З Москви доносять, що російську пробну мобілізацію з приводу положення на Балкані відложено до 30 серпня. Реквізицію коней покінчено 10 м. м.

В. Будзиновський.

НА ТРОПІ ПРОПАВШОГО

ІСТОРИЧНЕ ОПОВІДАННЄ.

Свобідно за Майом.

(1)

Займалося на світ, коли з Карамагари, міста на східній окраїні ангорського сялету в Малій Азії виїхав їздець. Пустився в сторону, з відки надходив день. Ніхто не згагнув би, якої він породи був, бо його одяг не сходився з одягом жадного з тих численних народів, які в суміш заселювали сю сторону світа. Свита на нім була турецька, оперізана турецьким поясом. І на штани можна б було сказати, що вони турецькі, як би не те, що від колін щезали в чоботах з високими холявами, яких не носили народи, що із давна жили тут. На голові була шапка запорожського козака, отже гармонізувала з чобітьми. Забезпечений був так, як всі мущини всіх народів сих сторін. При боці шабля, через плечі перевішена рушниця і торба з муніцією, за поясом дві пістолі і турецький запоясник. Що був він християнин, ще й православний, показав тим, що виїхавши з гостинниці в Карамагарі, здоймив шапку і тричі перехрестився. Так робили всі богобійні православні, коли пускалися в дальшу дорогу.

Сонце вже стало котитися в низ, коли їздець збочив з головного шляху на доріжку здовж потока. Їхав далі потоком, поміж спалені хати. Перед пару роками була се мала вірменська оселя, яку вирізали і спалили Турки. За спаленою оселею був знов зелений степ, на котрім пасся невелика череда овець, корів і пару коней. Чабани побачивши їздця, стали вимахувати до него своїми замками. Знов показалися спалені зруйновані, зарослі буряном хати. Далі ті хати ставали пустійші, але все таки зруйновані, пусті. Нарешті їздець віхав в село з хатами по руїні сяк так полатаними і замешканими. Від хати до хати понісся крик в українській мові:

Калин вертае!

Народ виройся на вулицю. Старші пішли за їздцем, котрий не озираючися, приїхав на майдан, на котрім стояла церква, дім попа і дім отамана села. Станув перед сим домом, скочив з коня, уздечку присилив до залізного колісцяти в стовпі вкопанім перед хатою і застукав у двері. З хати вийшов сам отаман, бо вже крізь вікно бачив, що то Калин надїздить.

Ти вже тут?

Вже. Я вертаю з людьми, що мають гроші. Вони в кождім селі лишали потомлені коні, з ними й мого. За них доплативши щось, діставали свіжі. Отже я на чужий кошт їхав розставними кіньми. Між кіньми моїх товаришів подорожи було два чудові арабські огирі. Вони лише тих арабів не міняли. Але й не треба було, бо ті чорти, не коні, не показували утоми.

Як ти зорудував діло? Скажи лише, добре, чи зле? Решту розкажеш на раді.

Добре, бо у валього я неожидано дістав поміч.

Сідай. Піду до пекарні сказати, щоби тобі принесли щось покріпитися. Пішлю по старшину. Заки попоїш старшина зійдеся.

Отаман не потребував посилати. Вість, що Калин, котрого вислано до намісника в Ангорі, вернув, рознеслася по цілому селу. Кождий старшина, кинувши, що мав у руці, біг до хати отамана. Калин ще не зачав їсти, коли двері відчинилися зі словами: „слава Ісусу Христу", всунувся писар. Ще сей не зачинив за собою дверий, залунало „Слава Ісусу..." судді. За малу хвилину вся старшина була в хаті отамана.

Прийшли також діди, найстарші віком громадяни, хоч до старшини, себто до громадської управи не належали. Між ними були три такі, котрі тямили Січу на Дніпрі. Коли в р. 1775 Москалі Січ руйнували, вони тоді ще пятнацять і шістнацять літні хлопці втікли до Турка разом з иншими Запорожцями. Тепер два з них мали по девятьдесять і пять років. Один був ще старший, але своїх літ вже не тямив. Всі прочі громадяни сеї запорожської оселі в Азії прийшли на світ вже на турецькій землі. Були й такі, що хоч родилися на Запорожу вже по зруйнованню Січи, під впливом оповідань про старі часи Запорожа, втікали зпід московської руки і приставали до Запорожців в Туреччині. Тепер всі вони опинилися в Малій Азії, в селі по вирізаних і прогнаних Турками Вірменах. Раньше жили під Солунем, але турецьке правительство перекинуло їх аж сюди, бо недовіряло їм. Боялося, що православні Запорожці знюхаються з повстанцями православних народів Туреччини, або що збаламутять їх московські агенти.

Послідний прийшов старенький піп. Коли вже всі позасідали на лавках під стінами, Калин став розказувати, як їхав до Ангори, як заїхав, і, покищо промовляючи пригоду в палаті валього перед авдієнцією, переказав вислід авдієнції. Отже валі закріпив за Запорожцями ті пасовиська, які їм признано тоді, коли їх сюди заслано.

До сусідних аулів валі вишле строгий приказ, щоби не важилися виганяти свою худобу на сі пасовиска. Як хто сеї заборони не послухае, що Запорожці мають право худобу забрати, пастухів повбивати. Колиби який цілий аул вигнав худобу на пасовиска Запорожців, то вони мають право збройно наїхати аул, всю худобу аула забрати, сам аул зруйнувати. Мудір, себто начальник повіту обовязаний в такім случаю дати Запорожцям військову поміч.

То якийсь дуже добрий і розумний валі, — замітив один старшина.

У валього був такий, що вступився за нами, та промовив до серця і розуму валього. Але про се розкажу пізнійше.

А про податки ти говорив? — спитав отаман.

Говорив. Я йому сказав, що нас загнали сюди без худоби, майже голих. Хати були порубновані, попалені. Ми сяк так полатали їх, тай біду ємо. Народ вимирае з голоду. За два, три роки, як розведеся худоба, казав я вальому, то може й на податки спроможемося. Дідько знае, звідки, валі знав, кілько у нас душ. Знав кілько молодих, кілько старих і кілько дітий. Знав, кілько коний, кілько рогатої худоби, кілько овець і баранів. Признав, що то замало, щоби жити, не то, щоби ще платити податки. Отже взяв, тай відпустив нам податки на два роки.

Чудо, тай диво, що між Турками знайшовся такий валі! — замітив судія.

Міркую, що він зле на тім не вийде, — Калин доповнив. — Він той податок лиш закредитував нам. Сказав, що по двох роках будемо сплачувати залеглий податок, через три роки... Знаєте як і чим? кіньми! — А з відкиж ми возьмемо коні?! — війт скрикнув. — Саме на коні у нас найбільша посуха.

І я йому сказав се, сказав, що ми дуже бідні на коні, що саме через те нам годі боронитися від напасти дошкульних сусідів.

На се, слухайте, що валі відповів мені:

„Я все чув, що Запорожці лицарський народ. Як то може бути, щоби лицар немав коня.. щоби не мав коний до схочу?"

„Як не мае гроший, щоби купити, то і лицарскість не поможе... хиба би вкрав..." я вальому відповів. Він розсміявся і каже:

„Вкрасти можна гроші, вкрасти можна шапку, вкрасти можна тютюн. Але коня, або дівку можеш вкрасти лише тоді, коли коня возьмеш зі стайні, дівку з хати в твоїм власнім аулі. Як Туркмен возьме вірменського коня з його пасовиска, або Курд з татарського, чи татарин з черкеського, то сего у нас ще ніхто не назвав крадіжкою.

Ціле товариство розсміялося.

Отже валі делікатно піддае нам гадку, щоби ми половили на чужі коні, ними самі запаслися і ними платили йому податок, — замітив судія.

Я так зрозумів його, — Калин відповів. — В сих сторонах взяти з чужої орди коня, з хати чужого аула дівку, то не крадіж, а лицарський промисел.

Чи не хоче він, щоби ми догадалися платити йому податок крадженими дівками? — спитав писар.

Мабуть того він при конях згадав за дівки, — додав отаман.

Знаете з ким я в Ангорі зійшовся? — Калин перебив гамір, який счинився по його звісти про авдієнцію у валього. — Я там зійшовся з Васильом Ковтюком і Юрком Немовою.

То вони аж до Ангори загналися? — отаман замітив здивований. — А я гадав і ми всі гадали, що вони в Царгороді на роботах.

Вони були там. Вернули під Солунь, але нас вже не знайшли. Коли дізналися, що Турки перекинули нас до Азії, вони пустилися питати за нами і так заманджурували аж до Ангори.

Чомуж не приїхали з тобою? — отаман спитав. — Може не мають коний і бють ногами?

Коні мають. Але вони не самі. Вгадайте, хто з ними... чи радше, з ким вони?

На се питанне очевидно, ніхто неміг дати відповіди.

Вони зі Сивеньким...

З яким Сивеньким? — отаман спитав. — Послідний Сивенький небіщик.

Але його молодий брат живий.

Баша Кара Юзуф?... Той що від нас відстав і цілком пристав до Турків?

Кара Юзуф... Осип Сивенький. Він від нас не відстав. Він вже покинув службу і вернув під Солунь, щоби між нами [illegible] свого віку. Вже нас там не знайшов, отже пустився до Азії, щоби нас відпитати. Мандрував з ріжними пригодами. По дорозі зійшовся з Ковтюком і Немовою. Я з ним зійшовся в палаті валього. По авдієнції я пішов до гостинниці, де зійшовся з його товаришами. В їх товаристві ще якійсь Інгліс і Туркмен. З ним я вирушив з Ангори. Вони задержалися в Карамагарі, бо там тепер ярмарок. Я не хотів гаяти часу, бо знав, що ви нетерпеливо вижидаете вісти про мою авдієнцію. Сивенький дав мені свіжого коня і я зараз пустився в дальшу дорогу.

У тебе щаслива рука хлопче, — промовив отаман. — У валього виклопотав все, що від валього взагалі мож дістати і знайшов і справив до нас чоловіка, котрий може богато зробити для поправи нашої долі. Наші сусіди і наш Мудір будуть обережнійші і вічливійші в поведенню з нами, знаючи, що у нас турецький баша, котрий знае дороги до висших урядів і до ріжних падишахових достойників.

Вже став нам в пригоді, — Калин додав. — Валі не був би такий добрий, як би не те, що Сивенький побалакав з ним. Правда, що баша з одним хвостом не така велика риба, як валі, але всетаки достойник падишахового царства. Впрочім, хто знае, які між ними рахунки?... Може між ними таке, що рука руку мие?

Батьки запорожської оселі ще побалакали і розійшлися, розносячи по селу вість, що пасовиска обезпечені, що податки в завішенню, та що вільно лицарським промислом запастися кіньми...

На другий день, коли вже смеркало, надїхав Сивенький з чотирма товаришами. До пізної ночи балакав з отаманом і попом.

Завтра скличу раду старшин, — отаман закінчив розмову. — Тепер лягай спати, бо ти здорожений.

Треба, щоби хтось заопікувався моїми товаришами. Інгліса умісти у когось такого, що терпить на брак гроша. То богатир і сипле грішми на всі боки.

Ковтюк і Немова мають тут свояків і вже пішли до них. Інгліса з Туркменом умісцу у мого сусіда. Він, хоч найбіднійший в селі, мае найліпшу хату. Правда, наробився з дітьми коло неї, але хата як палата. Інгліс буде вдоволений.

На другий день зійшлася до отамана рада. Прийшла вся старшина оселі, прийшли діди, прийшов піп.

Ви всі, — Сивенький промовив, — вже від Калина знаете, що я покинув службу і вернув до вас, щоби між вами лишитися до кінця мого віку. Про се нема що балакати і не того я просив отамана, щоби зібрав раду. Я його просив вас зійтися, бо я привіз вам привіт від ваших братів на Кубані.

(Дальше буде).

ЩЕ ПРО ХЛІБОРОБСЬКУ КАТАСТРОФУ В ГАЛИЧИНІ.

Цьогорічний неврожай в Галичині заявився майже зовсім ненадійно. До самих жнив комунікати в часописях були корисні. Останніми днями навіть говорили, що вісти про неврожай пересадні. Одначе пробні молочення виявили безосновність того оптимізму.

Неврожай відбився головно на житі, потім пшениці, ячмені, менше на загал потерпіли вівси. Причиною цього: некорисні атмосферичні услівя через зиму, слота підчас жнив (наслідком того збіжа зросли), шкідники (черви), головнож мушка (ця далась в знаки передусім пшениці), а вкінці градові тучі і повені. Самособою, не всі ці причини є однакові. Загальної ціхи є неприхильні атмосферичні зимові услівя та до певної міри мушка. Инші є натури більше обмеженої і зьлокалізованої.

Град навістив головно повіти: **перемиський, яворівський,** частинно (по кільканайцять громад) **самбірський, скалатський, тернопільський, теребовельський, золочівський.** Згідно з всіми точними звідомленями **у перемиськім повіті гради знищили плодів на 6.200 моргах.** Тяжкі градові катастрофи були також у скалатськім повіті. Сильні повени навістили Підкарпаття. Катастрофи загальної натури (атмосферичні впливи, мушка) навістили найсильнійше середну і західну Галичину. Але і в східній Галичині у поодиноких тереторіях смугах були сильні.

Характеристичне, що ці катастрофи нерівномірно і наче химерно. Є численні випадки, що на терені одного і того самого господарства, часть жита (засіяна вчаснійше вигинула, а инше (пізнійше засіянеа дала правильно жниво, на одним муха знищила (прорізала) пшеницю на иншім, навіть не дуже далекім її і не торкнулась. Певне причиною тут була більша відпорність збіжжа.

Цьогорічна катастрофа тому більше відібється на Східній Галичині, бо вона стоїть переважно на пшениці і житі. У Східній Галичині цьогорічне жниво вистарчить головно на засів і то не всюди. Коли збір пшениці виносив пересічно 8—10 кірців із морга, то не знати, чи тепер дасть 2—3 кірці. Також само жито. Неврожай великих посілостий відібється передусім на більщих містах і промислових центрах, бо бракне їм головного доставника муки. Так цьогорічне жниво не дасть вивозу а, хто зна, чи не треба буде спроваджувати збіжжа. Минулого року збіжжа було гарне, але власники великої земельної посілости випродали за границю. Дописала цього року паша, сіно з сіножатий, окопові ростини, бураки цукрові і пащні, хоч у деяких околицях кинулася на них ржа.

Положення хліборобів злагіднює значно це, що окопові на загал під цю хвилю (початок вересня) зглядно добре заповідаються. Буде гарний збір, коли атмосферичні услівя й дальше будуть корисні. Отже, коли бараболя буде гарна, люди вратуються перед голодом.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх членів, що звичайний місячний мітинґ відбудеться 16. вересня о годині 7.30 вечером в гали Церковній при Hudson Ave. Проситься членів, щоби явилися на мітинґ а незанедбували правила організації як дорослі члени так само родичі повинні за своїх дітий точно що місяця платити, бо в противнім разі будуть суспендовані. Так само подається до відома, що поза мітинґ уряд розмету не прийме хиба вразі важної причини. Щоби обминути те все, обовязково члени мають явитися на мітинг. — М. Бінашевський, Предс.; Н. Пасиак, кас.; К. Шевчук, секр.

ОПОГАНИЛА СВОЄ ЛИЦЕ, ЩОБИ ДОКАЗАТИ, ЩО ЛЮБИТЬ СВОГО ЧОЛОВІКА.

Одна жінка незвичайної краси мадам Поссі у Женеві опоганила зовсім бритвою своє лице. Тому рік вийшла Поссі за багатого промисловця, який її безперестанно докоряв, що звертає на себе увагу других людей. Після довершеного вчинку, коли кроваві борозди опоганили її лице, заявила, що зробила це з причини безосновної зависти чоловіка, та що так хотіла йому доказати свою любов. Ця подія відбилась також у суді. Мати гарної жінки заскаржила зятя за жорстокість супроти своєї жінки. Мадам Поссі заявила перед судом що обвинувачення не є зовсім уоснòване й додала патетично: Я не могла оборонитися перед компліментами мущин, котрі подивляли мою красу. А так у будуччині я буду певна перед усякою напастю. Суд увільнив її чоловіка від усякої вини. Промисловець звернувся до найславніщих лікарів, щоби привернути його жінці давну красу, яку жертвувала для нього.

ПЕРЛИ З СОЛОДКИХ ВОД.

Дорогоцінні перли з морських глибин майть усе більше конкурентів. Свого часу весь світ зацікавився був, коли з Японії прийшла вістка, що там вдалися спроби з виробом штучних перел. А тоді на ділі ходило про винахід, щоби плекати штучно черепахи, які носять на собі перли. Тепер у париській академії наук відбулася конференція про нові жерела перел. У деяких ріках середущої Франції найшли дрібні черепахи а в них дуже гарні перли. Зібрали більше, як 20 перел, дуже гарної краски й головно ефектовні для прикраси. Перли ці яйцеваті, ясні, рожеваті. Середня їх вага 40 центиґрамів, а промір 6 мм. Нанизані на шнурок, показують у середині золоту клямку.

НОЖІ В УСТАХ НЕБІЩИКІВ.

При розкопках міських мурів (укріплень) у Ґезі біля Будіщіна (Бауцен, Горішні Лужиці) натрапили на гроби яких 20 кістяків. В устах деяких мерців найшли кусники заліза, похожі на ножі. В одних начеб були на силу встромлені в уста, а кінці виставали їм на зверх, у других кінці ножів були застромлені через гортанку. Здається, що ці кістяки старі 700 літ, коли не менше. Лежали понад старославянськими розкопками. Досі ще не вдалося розяснити, що означає ця знахідка. Деякі думають, що це встромлювання ножів мерцям в уста є в звязи з забобонами про опирів, инші є думки, що то якийсь народній спосіб, щоби відогнати пошести, зарази.

УКРАЇНІЗАЦІЯ.

Один з українських громадян в Берліні одержав на днях лист з Харкова, на якому почтова марка перестемпльована українською печаткою „Харків"

КОМУНІСТ-МУРИН НА ПРЕСТОЛІ РОСІЙСЬКИХ ЦАРІВ.

Російські ґазети помістили портрет комуніста мурина Люніона, як сидить на престолі російських царів. Під портретом є слідуючі слова: „Товариш Люніон, член V. Конґреса Комуністичного інтернаціонала, представник найбільше угнетеної і найбільше поневоленої части народа — французький кольоніяльний мурин на престолі російських царів. Цей престол заховався як музейна памятка в Кремлі і нині служить як звичайне крісло. Пролетарі всіх країв! Знайте, що й оставші престоли не є сильніщі від цього та що можете звалити їх, коли мати-мете до цього сильну волю!"

ТУРБІНОВА ЛЬОКОМОТИВА.

На шляху Стокгольм-Ґетеборґ зробили кілька проб із новою Люнґстремовою льокомотивою на турбіни. Сконстатовано, що на цій льокомотиві витрачується приблизно 50 процент менше вугля і що тратиться значно менше води, що є ще важнійше. Коли звичайна парова льокомотива на цьому шляху зуживає приблизно 50 кубічних метрів води, турбінова потребує лише 2 кубічні метри. Трудність ставить лише велика скорість, з якою мусить їхати турбінова льокомотива. Тому на поодиноких стаціях мусіли поробити довші пристанки.

РОКОВИНИ І. РЄПИНА.

Дня 10. серпня с. р. святкувала російська еміґрація в Польщі 80-літні роковини уродини великого російського маляря, уродженця України Іллі Рєпина. З приводу роковин відбулася в „Русском Домі" у Варшаві вечірка, на якій А. Фільософів виголосив реферат про артиста.

КАТАЛЬОГ
КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читане книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше одинаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівн отрактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробити своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

- • **Американець**, веселий образ з життя народа зі співами в 3-ох діях, Мст. Руса 15
- • **Базар**, песа на 4-ри розділи, В. Винниченка .. 25
- • **Батраки**, драма в 4-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Костенко 35
- • **Бесталанна**, драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича 35
- • **Блудний син**, образ з життя наших виселенців в Америці в 4-ох актах зі співами, Є. А. Луцика 25
- **Бондарівна**, драма в 4-ох діях, Ів. Тобилевича 20
- • **Будальщина** або **Не чужий коровай очий не поровай**, комедія в 1-ій дії, Велисовського 20
- † **Будівничий Сольнес**, драма в трьох діях, нап. Г. Ібсен, переклав Мирослав Капій 35
- • **Бурлака**, драма в 5-ох діях, Івана Тобилевича 35
- • **Бурлака (Чабан)**, драма на пять дій, Івана Тобилевича (Карпенка Карого), з передмовою Василя Верниволі, брош. 35, опр. 50
- • **Великий молох**, песа на 3 розділи, В. Винниченка 50
- • **Вертеп**, сценічна картина для колядників, Є. Луцика 5
- • **Верховинці**, драма в 3-ох актах, Осипа Коженьовського, переклав В. Держирука 30
- • **Веселі Полтавці** або **Возьний оженився**, комедія з життя полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями, К. П. Мирославського 30
- • **Виборожена**, комедія в 1-ім акті, Є. Луцика 10
- • **Вихрест** (В чаду кохання), драма в 5-ох діях зі співами і танцями, Козин-Уманської 35
- † **В долині сліз**, драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко 30
- • **Вифлеємська хата**, прольоґ, Ярослава Марченка ... 10
- • **В країні темноти**, комедія з життя наших виселенців в Америці, в 3-ох діях, Є. Луцика 25
- † **В Купалову ніч**, драматична картина в одній дії, нап. (віршем) О. Кобець, з портретом автора і з образками в тексті 20
- • **Гей не Івана, гей на Купала**, оперетка в 1-ій дії, Петра Федисєва 15
- • **Глитай або павук**, драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького 45
- **Гостина св. Николая**, драматична гра в 4-ох виходах, Є. Калитовського 10
- • **Дає серцю волю, заведе в неволю**, драма в 5-ох діях, М. Кропивницького 40
- • **Два шляхтичі і одна бідна**, комедія в 1-ій дії, Івана Литвицького 15
- • **Дзвін**, драматичний малюнок на одну дію, Гаврила Кобзаря 10
- • **Дівочі мрії**, трагі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля 50
- • **Добрі діти**, образ з життя американських школярів в 3-ох діях, Панька Клима 15
- • **Доки сонце зійде, роса очи виїсть**, драма в 4-ох діях, нап. М. Л. Кропивницький 40
- • **Душогуби**, драма в 5-ох діях, І. Тогобочного 35
- • **Душогубка**, драма в 4-х діях, Т. Трушевського 30
- • **Дячиха**, комедія в 4-ох діях, Т. С. Сулими 35
- † **Едельвайс**, песа в одній дії, нап. Єлисей Карпенко 15
- • **Єврейський розвод**, драма в 5-ох діях, Л. Суходольського 35
- • **Живий мертвець**, жарт на одну дію, Гаврила Кобзара 25
- † **Живий труп**, драма в 6-ти актах, нап. Лев Н. Толстой, з великоруського переклав Петро Білоскурський 35
- • **Жидівка вихрестка**, драма в 5-ох діях, П. І. Тогобочного 50
- • **За друзі своя**, драма в 5-ох діях, В. П. Товстоноса 40
- • **За Неман іду**, оперета в 4-ох діях, В. Александрова 20
- • **Запорожець за Дунаєм**, оперетка в 3-ох діях зі співами і танцями, Г. Артимовського 25
- • **Запорожський клад**, комедія-оперета в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького 20
- **За сиротою Бог з калитою**, образ драматичний з життя народа зі співами в 6 актах (14 осіб) 25
- † **Земля**, драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко 30
- **Зоря нового життя**, комедія в 4-ох діях, А. Ф. Кащенка 30
- **„З обіймів в обійми".** — Сценки з червоних днів 1920 року в галицькому селі. В сій штуці виступає 22 особи. 35
- • **Іцко сват**, комедія в 1-ій дії, Із. Трембицького 10
- **Капраль Тимко або Що нас губить?**, народна мельодрама в 5-ох актах, І. Мидловського .. 20
- **Кара за гріх**, сумний образ з життя американського народа в 3-ох діях, написав Свій ... 35
- • **Катерина (Мужичка)**, драма в 4-ох діях, Ванченка-Писанецького 30
- † **Княгиня Любов**, староукраїнська драма-дума в трех діях, нап. С. Яричевський, з трема піснями в нотах, брош. 20, опр. 30
- **Козацьке сватання** на 3 дії 25
- † **Комедія про чоловіка, що оженився з німою**, жарт в двох актах, нап. А. Франс 20
- • **Кохання в мішках** (Різдвяна ніч), водевіль в 1-дії зі співами (по Гоголю), С. Комишеванького. Ціна з партитурою 30
- † **Лікар-шуткар**, жарт в одній дії Молієра, брош. 20, опр. 30
- • **Мазепа**, історична драма в 5-ох діях, С. Комишевацького 35
- • **Майська ніч**, комедія в 3-ох діях, Т. Устенка-Гармаша (після М. Гоголя) 30
- • **Манігрула**, комедія в 1-ій дії зі співами і танцями, Я. Майданика 15
- • **Маруся Богуславка**, побитово-історична драма в 5-ох одмінах, М. Старицького 50
- • **Мати наймичка**, драма в 4-ох діях, І. А. Тогобочного 25
- † **Між двох сил**, драма на 4 дії, В. Винниченка 50
- **Монольоги ч. 1** 20
- **Монольоги ч. 2** 20
- **Монольоги ч. 3** 20
- **Монольоги ч. 4** 20
- **Мужики аристократи**, народний образ в 2-ох діях, Г. Цеглинського 15
- **Мужик паном**, комедія в пяти діях (переклад з данського М. Ценевенка). 25
- • **На відпуст до Києва**, комедія в 3-ох діях, П. Стеценка 30
- • **Наймичка**, драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича 35
- • **На сіножаті**, жарт на одну дію, Л. Яновської 25
- • **На старости літ**, образ з життя народа в 1-ій дії, І. Я. Луцика 10
- † **„Настоящі"**, комедія в одній дії, Олекси Бобикевича, з передмовою Василя Верниволі, брош. 20, опр. 30
- † **Наталка Полтавка**, українська опера в двох діях Івана Котляревського 25
- • **На тихі води, на ясні зорі**, сценічний образ з життя народу в 4-ох діях, а 7-ох відслонах, В. Держируки 25
- **Невольник**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями. Усценізував Карпенко Карий (Тобилевич) після поеми Т. Шевченка 20
- • **Недолюдки**, бувальщина в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького 40
- **Не клени**, образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача 10
- • **Нещасне кохання**, драма в 5-ох діях, Манька 40
- • **Ніч під Івана Купала**, драма, в 5-ох діях зі співами і музикою М. Старицького 50
- † **Новоженці**, комедія в двох діях Бернштерне Бернсона, брош. 20, опр. 30
- **Ой, не ходи Грицю, та на вечерниці**, народна драма зі співами в 5-ох діях, М. П. Старицького 30
- • **Орися** (В каламутній воді), малюнки з міщанського життя в 4-ох діях, А. Ф. Володського 25
- **Ох! не люби двох!**, оперета в 3-ох діях, А. І. Нагорянського 25
- • **Пан писар**, штука в 3-ох актах. Написав Г. Г. 20
- **Пан Штукаревич** або **Оказія, якої не бувало**, сільські сцени на 2 дії зі співами, С. Е. Зіневича 35
- • **Панна штукарка**, жарт на 3 дії, А. Ф. Володського 30
- **Пекло в хаті**, образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача 15
- • **Перший горальник**, фантастична картина в 3-ох діях, написав Лев Лопатинський (на основі казки Л. Толстоя), і В своїми, оповідання 40
- • **Пімста Жидівки** або **Чортове кубло**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, А. І. Козич-Уманської 40
- • **Пімста за кривду**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, В. Г. Казанівського 30
- • **Повернувся із Сибіру**, драма в 5-ох діях, Л. Яновської 35
- † **Понад наші сили**, драма в двох діях, нап. Бернштерне Бернсон, переклав А. Крушельницький 25
- • **По ревізії**, етюд в 1-ій дії, Марка Л. Кропивницького 20
- † **По ревізії**, етюд у 1-ій дії, М. Кропивницького, з пер. словом В. Верниволі, брош. 20, опр. 30
- • **Пошились у дурні**, комедія-оперетка в 3-ох діях, М. Л. Кропивницького 35
- **Правда все горою**, образ з життя народа зі співами в 3-ох актах, Р. Сурмача 25
- • **Прометей**, драматичний уривок, Й. В. Ґетого (переклав М. Славінський) 15
- • **Простак** або **Хитрощі жінки перехитрені москалем**, комедія в 1-ій дії, Василя Гоголя [illegible]
- • **Пійма облизня** або **Перекапустили**, жарт на одну дію 20
- † **Розладде**, драма в 4 актах, нап. Дмитро Николишин, брош. 40, опр. 55
- † **Роман Великий**, траґедія в пяти діях, Василя Пачовського 1.25
- • **Самопалка**, картина з революційного життя на Україні в 2-ох діях 35
- † **Сальоме**, драма Оскара Уайльда, з портретом автора і з передмовою Б. Л. 60
- • **Самопалка**, картина з революційного життя на Україні в 2-ох діях, В. Шопінського 35
- **Сатана в бочці**, комедія зі співами в 1-ім акті 10
- **Сватання на Гончарівці**, оперета на 3 дії, Гр. Квітки-Основяненка 35
- • **Сватання на вечерницях**, водевіль в одній дії 10
- **Свекруха**, комедія в 3-ох діях, Л. Лопатинського 25
- • **Свекруха Євдоха**, образок сценічний в 3. діях 20
- • **Свідки**, сценічний жарт на одну дію, Миколи Курцеби 15
- **Соколики**, комедія в 4-ох діях, Григорія Цеглинського 35
- **Страйк**, сценічний образ з життя хліборобів в Галичині в 3-ох діях, Н. Струтинського 20
- **Семе не кради**, сумна комедія в однім акті (9 осіб) 15
- **Сироти**, образ драматичний в 4 актах зі співами (12 осіб) 25
- † **Так вам треба**, іграшка в одній дії з музиками, танцями, співанками, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. 30
- • **Тарас Бульба під Дубном**, драма в 4-ох діях, К. Ванченка-Писаненького 35
- **Тато на заручинах**, міщанська пригода в 1-ій дії, Григорія Григорієвича 10
- • **Терновий вінок** або **Жертви царизма**, драма на 4 дії, В. Сиротенка 50
- • **Трійка гільтаїв**, комедія в 5-ох діях зі співами і танцями, М. Нестроя 35
- **Украдене щастє**, драма з сільського життя в 5-ох діях, Івана Франка 25
- • **Убийники**, мельодрама в 5-ох діях 35
- † **Фавст**, траґедія, нап. Й. В. фон Ґете, з німецької мови віршований переклад Д. Загула, з передмовою і з портретом автора та 12 ілюстраціями Ліцен-Маєра 45
- † **Хазяїн**, комедія в 4-ох діях Іван Тобилевича (Карпенка Карого), із переднім словом і поясненнями проф. Г., брош. 40, опр. 55
- • **Халепа**, жарт з артистичного життя на одну дію, Ю. Яворенка 20
- • **Хмара**, в 5-ох діях, зі співами і танцями, А. Л. Суходольського 40
- **Хто винен**, драма в 3-ох діях, Остапа Леся ... 15
- † **Цезар і Клеопатра**, історія, в 5-ти актах, нап. Бернард Шов, пер. О. Пашук 35
- • **Циганка Аза** або **Хата за селом**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, нап. І. К. Галясевич, пер. Єронім Калитовський 50
- • **Циганка красавиця**, комедія в 3-ох актах, Гр. Г. Солодковича 25
- • **Червона свитка**, комедія в 4-ох діях, В. Держируки 20
- • **Щасливий край**, жарт в 1-ій дії, Гр. Коваленка 15
- • **Як вони женихалися**, жарт на одну дію, А. Володського 25
- • **Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка**, комедія в 1-ій дії, М. П. Старицького 20
- † **Як козам роги виправляють**, фрашка в 1 відслоні, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. 30

† РУССКАЯ БИБЛІОТЕКА.

Твори російських клясиків.

- Л. Н. Толстой, **Анна Каренина**, романъ въ восьми частяхъ, два тома, опр. 3.50
- И. С. Тургеневъ, **Отцы и дѣти**, романъ въ XXVIII главахъ; **Накануне**, романъ въ XXXV главахъ, опр. 1.75
- М. Е. Салтыковъ, **Господа Головлевы**, опр. .. 1.75
- И. А. Гончаровъ, **Обломовъ**, романъ въ четырехъ частяхъ, опр. 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Преступленіе и наказаніе**, романъ въ шести частяхъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Дымъ**, романъ въ XXVIII главахъ; **Дворянское гнѣздо**, романъ въ XLV главахъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Лишніе люди**, очерки и разсказы, опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Война и миръ**, романъ въ четырехъ томахъ 7.00
- И. С. Тургеневъ, **Новь**, романъ въ XXXVIII главахъ; **Рудинъ**, романъ въ XII главахъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Такъ что же намъ дѣлать? О жизни**, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ **Житейская мелочь**, очерки и разсказы, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Записки охотника**, опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Царство Божіе внутри васъ**, христіанство не какъ мистическое ученіе, а какъ новое жизнепониманіе, опр. 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Идіотъ**, романъ въ четырехъ частяхъ, два тома, опр. 3.50
- Н. В. Гоголь, **Похожденія Чичикова или Мертвыя души**, поэма, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Степь**, разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Андрей Колосовъ**, повѣсти и разсказы, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Дуэль**, разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Затишье**, повѣсти и разсказы, опр. 1.75
- Н. В. Гоголь, **Вечера на хуторѣ близъ Диканьки; Миргородъ**, опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Дѣтство, Отрочество, Юность**, повѣсти, опр. 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Бѣсы**, романъ въ трехъ частяхъ, два тома, опр. 3.50
- А. П. Чеховъ, **Черный монахъ**, разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Мужики**, разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Вешнія воды**, повѣсти и разсказы, опр. 1.75
- В. М. Гаршинъ, **Собраніе сочиненій**, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Пунинъ и Бабуринъ**, разсказы и стихотворенія, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Драмы и комедіи**, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Сцены и комедіи**, опр. 1.75

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну вартість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. [illegible] книжки слати замовляючий по прислав на реджістер 10 центів [illegible] висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понисшій адресі.

„SVOBODA". 83 Grand Street. Jersey City. N. J.